

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150

Ședințele Sf. Sinod

Cuvântarea d-lui Ministru I. Petrovici

Sf. Sinod și-a ținut ședințele sesiunii de toamnă în 2, 3 și 4 Decembrie 1942.

După citirea decretului regal de deschidere a sesiunii și după cuvântarea ocazională rostită de I. P. S. S. Patriarhul Nicodim, dl prof. Ion Petrovici, ministrul Culturii Naționale și al Cultelor, a rostit următoarea cuvântare:

Participând pentru întâia oară în calitate de ministru al cultelor la ședința Sf. Sinod îmi voi îngădui ca să-mi desvoit puțin cuvântarea peste marginile restrânse ale unui salut de protocol.

Imi veți face onoarea să mă credeți că fără nicio umbră de ipocrizie, declar că am fost și sunt profund convins de valoarea credinței religioase pentru individ și de importanța bisericii în viața statului românesc. N'am crezut și nu cred nici astăzi în vre-o incompatibilitate între credința religioasă și cugetarea liberă. Dacă ar fi să mă raportez la cazul meu personal ar trebui să spun dimpotrivă că am crezut mai mult, pe măsură ce am cugetat mai mult. Eu personal sunt o exemplificare vie a unei maxime a unui filosof din occident care a zis că „cerul nu există decât pentru oamenii cari gândesc”. Tot așa sunt incredințat că uitarea religiei conduce la uitarea tuturor datorțiilor, după cum socotesc și invers, anume că cine își uită datorțiile și marile comandamente morale, acela poate să facă oricâte cruci evlavioase, nu crede sincer în Dumnezeu. Dar mai cu seamă sunt convins de marele rol pe care-l are biserica în viața socială și restrângându-ne la interesele noastre, în viața statului românesc.

Trecutul istoric al statului românesc este strâns împletit de viața bisericească. Dar nu cred că e vorba numai de trecut. Lucrurile cred că urmează să se petreacă la fel și în viitor. Nu trebuie mai ales să uităm un lucru:

în momentul de față se naște o lume nouă. Oricare ar fi incertitudinile momentului, acest lucru este însă sigur; se naște o lume nouă, pe baze reînnoite, pe baze proaspete.

Ei bine, nevoia de credință este și mai mare la o lume nouă decât la o lume veche. O societate îmbătrânită se poate dispensa de Dumnezeu; o lume nouă nu merge fără acest avânt al credinței.

Dar mai este și altceva, care mă face să afirm că biserica în momentul de față este mai importantă decât oricând. Ne găsim tocmai în clipa când se face trecerea de la lumea veche la lumea nouă și aceasta nu pe o cale lină, ci se face cu cutremure și cu convulsii. În momentele acestea biserica are o mare însemnătate. Însă adaug, o biserica luptătoare. Și mai adaug încă ceva: biserica nu ajunge să lupte, ci trebuie să câștige biruința.

Este un moment în care biserica nu poate să se mărginească la o activitate contemplativă. Dacă în momentele de cumpănă și marii poeți sunt obligați să nu se refugieze în idealuri, ci dimpotrivă să facă din poezie un instrument pentru viața activă — citez cazul neuitatului Octavian Goga, care a îndeplinit acest rol — biserica nu poate să fie contemplativă în momentele de cumpănă ci dimpotrivă trebuie să fie prezentă, luptătoare, militantă, în mijlocul acțiunii sociale. Spuneam că ea trebuie nu numai să lupte, dar trebuie să câștige bătălia.

Și după cum armata, ca să câștige bătălia, trebuie să fie viguroasă, iar conducătorii ei să aibă conștiința înaltă a misiunii lor, tot așa biserica pentru a câștiga bătălia, trebuie să fie sănătoasă, iar șefii ei să fie la înălțimea misiunii cu care au fost investiți. Dar mai este încă un lucru pe care țin să-l relev.

În momentul de față este și un alt motiv pentru care s'a produs aproape o contopire în-

tre biserică și națiunea noastră. Prin credința creștină noi ne-am definit astăzi poziția față de primejdțiile dela răsărit. Lucrul era foarte natural să se întâmple așa.

Față de violența sălbatică a acestui balaur fără scrupule pentru noi nu există altă ieșire decât credința în dreptate, credința în mai bine, iar aceste lucruri rămân vorbe goale dacă nu sunt întovărășite și de credința în Dumnezeu.

Astăzi țara românească, în teribila încercare dela răsărit, în care am participat pentru datorie, pentru onoare și deopotrivă pentru interesele noastre naționale, apare în momentul acesta ca un paladin al crucii. Ei bine această cruce, pe care trebuie s'o ducem acolo unde nu mai există, trebuie să înainteze luminoasă, triumfătoare și pentru aceasta trebuie să fie purtată de mâini care s'o ridice, nu de mâini care s'o pângăresc. Vă spun toate acestea și le spun în fața Dv., încredințat că le spun în fond alături de Dv. Sunt convins că înalții ierarhi ai bisericii noastre gândesc la fel despre misiunea și datoriile excepționale pe care le are biserica în momentul de față. Ar fi cea mai mare exagerare dacă s'ar spune că în biserica noastră nu e nimic bun. Dar mai trebuie pentru a fi totul bun, și de aci datoria noastră s'o împingem la o stare mai desăvârșită acelei de astăzi. Nimeni nu trebuie să aibă indulgențe să exagereze cruțarea în împrejurări care ar putea să scadă prestigiul bisericii. Este drept că doctrina creștină spune: „Nu vrem moartea păcătosului, ci dimpotrivă iertarea lui“. Și eu sunt pentru iertarea păcătosului, însă cu o condiție: el să rămână în colțul lui de umbră, nu să aibă misiuni de purificare și de luminare a altora.

V'am spus toate acestea pentru ca să fiți convinși că în opera Dv. de înălțare a bisericii aveți întregul meu concurs. Ba aveți un concurs și mai mare decât al meu, al unei persoane mai sus puse în Statul român și îmi veți da voie să citez un mic pasaj dintr'o apostilă a d-lui Mareșal Antonescu: „Eu nu vreau să fac din biserică un instrument politic, ci un organ principal de colaborare pentru salvarea Statului. Pentru aceasta biserica trebuie să fie exemplară și nu poate să fie exemplară decât dacă Statul dă bisericii tot aportul material de care are nevoie și biserica dă exemplu de moralitate în sânul ei“.

Iată care este, în scurte cuvinte, crezul, lozinca d-lui Mareșal Antonescu, care deosemeni are convingerea cea mai adâncă despre rolul permanent al bisericii și mai ales despre

rolul ei actual, în grelele împrejurări prin care trece viața neamului românesc. Cu aceste cuvinte urez la rândul meu o sesiune cât mai rodnică și anunț că voi propune și eu din partea Ministrului trei chestiuni importante luminilor și debaterilor Dv.

Cele trei chestiuni propuse de dl ministru I. Petrovici sunt:

Intocmirea unui nou regulament pentru recrutarea preoților, numirea și transferarea lor în analogie cu legea recrutării profesorilor în învățământ, prin examene de capacitate, ținute în fața unor comisiuni calificate, cu tabele de calificării rigurose ținute în seamă.

Intocmirea unei legi a Patriarhatului, potrivit căreia Patriarhul să înceteze a fi o funcțiune onorifică, ci să aibă atribute reale.

Comunicând ordinul d-lui Mareșal Antonescu ca să se facă urgent alegeri eparhiale în Basarabia și Bucovina, d. ministru Petrovici a cerut să se studieze dacă n'ar fi posibil să se extindă măsura și în restul țării, prenoinduse astfel și personalul Congresului bisericesc, organul legal pentru alegerea episcopilor.

D. ministru a cerut și Sf. Sinod a admis urgența.

În ședințele următoare Sf. Sinod a adus următoarele hotărâri:

In chestiunea preoților-recăsătoriți, Sf. Sinod a hotărât din nou să nu se mai îngăduiască sub nici un motiv călcarea canoanelor și ca atare cei vinovați vor suferi consecințele, fiind depuși din treaptă.

Clericii din Basarabia dovediți că în timpul ocupației bolșevice s'au lepădat de misiunea lor, vor fi îndepărtați din cler.

S'a aprobat înființarea unei mănăstiri de maici în eparhia Dunării de jos.

S'a acordat rangul de arhimandrit protosinghelului Martinian Ivanovici, fost stareț al mănăstirii Slatina.

Se va interveni la forurile în drept să nu se mai acorde dispense de căsătorie pentru minori. În viitor biserica va refuza să officieze taina cununiei în asemenea cazuri.

La propunerea Facultății de Teologie din București, Sf. Sinod a aprobat să se intervină la forurile în drept ca teologii cari-și fac stagiul militar, fiind candidați la preoție, să fie repartizați la serviciul sanitar sau la alte servicii auxiliare necombatante, corespunzătoare cu misiunea lor viitoare.

Sf. Sinod a aprobat apoi retipărirea Sf. Scripturi în editura Institutului Biblic, în 10 mii exemplare, urmând ca pentru procurarea fondurilor să se facă apel la credincioși și la instituții.

I. P. S. Patriarh Nicodim a declarat că dăruiește în acest scop 100 mii lei, iar d. prof. I. Petrovici, ministrul Culturii Naționale și al Cultelor, a subscris din partea Ministerului tot 100 mii lei.

Deasemeni, s'a aprobat retipărirea în editura Institutului Biblic a următoarelor cărți de slujbă: Ceaslovul, Penticostarul, Panahida, Triodul și Te-Deum, fiecare în câte 5000 exemplare.

S'a discutat chestiunea repausului duminical și programul tineretului premilitar și extrașcolar.

S'a acordat rangul de arhimandrit protosinghelilor Ion Dinu și Narcis Lucian.

S'a hotărât înnoirea corporațiilor bisericesti prin facerea de noi alegeri parohiale și eparhiale în Basarabia, Bucovina și Vechiul regat.

S'a aprobat cererea făcută la comitetul palatului invalizilor, în sensul ca Biserica să sprijine această acțiune.

Apoi s'a discutat chestiunea sectelor și a primejdiei pe care o constituie în Stat.

Sfințiri de biserici

Sfințirea bisericii din Glogovaț.

Duminică, în 6 Decembrie a. c. a avut loc sfințirea picturii bisericii din Glogovaț. Această sfințire s'a făcut de către P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei, înconjurat de un sobor de preoți, compus din: Prot. rev. ep. C. Magieru, Prot. F. Codreanu Arad, Pr. Ioan Ardelean-Micălaca, Pr. A Chirilă-Glogovaț și un diacon.

Biserica a mai fost sfințită de Episcop, la terminarea zidirii ei. Timpurile ce au urmat însă, nu i-au permis parohiei să poată termina și pictura sf. locaș.

Prea Sf. Sa Părintele Episcop Andrei, luând conducerea Eparhiei Aradului, a făcut tot ce s'a putut pentru ca biserica noastră din Glogovaț să fie și pictată. Astfel, prin numirea pr. A. Chirilă ca paroh al acestei parohii și prin intervenții la autoritățile administrative, s'a reușit agonisirea sumei necesare acestui scop.

Suma a fost pusă la dispoziția parohiei din partea județului, a comunei și a credincioșilor, pentru care le aducem și din acest loc toate mulțumirile meritate.

Maestrul Cornel Cenan a pictat toată biserica în frescă și în stil bizantin de o rară frumusețe și nepieritoare podoabă, care face cinste atât artistului, cât și parohiei Glogovaț.

În decursul Sf. Liturghii, P. Sf. Sa a cuvântat despre rolul sublim al Bisericii noastre în timpurile pe cari le trăim azi. Această predică, adânc simțită, a fost sorbită de credincioși cu multă sete. Glasul blând al Arhiepiscopului și cu-

vântul cald, au pătruns până în cele mai ascunse cute ale inimilor celor de față. P. Sf. Sa a mai accentuat că și această biserică s'a împodobit în haină strălucitoare pentru primirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care nu peste multe zile se va naște din nou și va veni să se arate în lume. Casa Lui din Glogovaț s'a pregătit pentru primirea Stăpânului.

A adus apoi laude tuturor celor care s'au ostenit pentru înfrumusețarea ei. Iar la urmă a lăudat munca D-lui inv. dir. din Glogovaț, care a instruit copiii în răspunsurile liturgice pe 2 voci, contribuind astfel, alături de preot, la formarea sufletului neamului, care numai prin Biserică este completă. Frumusețea cântărilor și glasurile îngerești ale copiilor au ridicat nimbul praznicului, pentru că s'a văzut cum cimentează Biserica educația cu aluatul ei duhovnicesc, formând astfel un edificiu viu și nebiruit.

La sfârșitul Sf. Liturghii, pr. A Chirilă a făcut o amplă dare de seamă despre mersul lucrărilor de pictură a bisericii, mulțumind tuturor pentru ajutoarele date și în primul rând P. Sf. Sale Părintelui Episcop Andrei și D-lui Prefect Sabin Banciu, cari i-au dat tot concursul moral și material pentru gătirea de nuntă a miresei Domnului. Rep.

Sfințirea bisericii din Chisindia.

Duminică, în 29 Noembrie a. c. a avut loc sfințirea bisericii din Chisindia-deal, care a fost renovată. P. Sf. Sa Părintele Episcop a delegat, în scopul acesta, pe Păr. Dr. Simeon Șiclovan, profesor la Academia Teologică din Arad, care a sosit în Chisindia Sâmbătă seara.

Duminică dimineața a venit Păr. Ștefan Lungu, protopopul Butenilor, Păr. I. Bodea și Păr. C. Tirla din Bârsa. La orele 10 s'a făcut sfințirea apei mici, apoi sfințirea bisericii, iar după aceasta a urmat Sf. Liturghie, la care au servit toți preoții de mai sus împreună cu preoții localnici: T. Lucaci și Gh. Popovici. A luat parte poporul din ambele parohii în frunte cu fostul senator și ctitor al bisericii dl Nicolae Niculescu-Lungu din Argeș, d-nii N. Ruiu director școlar, N. Pere notar comunal, A. Herlo preot unit cu credincioși, și alții. Răspunsurile liturgice le-a dat corul din Chisindia, condus de vrednicul țaran I. Cornea-Bălu.

La priceasnă, după raportul preotului Gh. Popovici din Chisindia-deal, despre activitatea Sf. Sale timp de doi ani în parohie, care se încoronează cu renovarea bisericii, a urmat predica ocazională rostită de P. C. Sa Păr. Dr. Simeon Șiclovan, în care a arătat rolul important pe care l-a avut și îl are biserica în viața

neamului nostru, precum și datorită fiecărui creștin de a se curăți sufletește ca, astfel, să poată trece, cu vrednicie, peste pragul bisericii înnoite.

A mulțumit apoi, prin cuvinte pline de căldură, preotului Gh. Popovici din Chisindia, pentru sârguința lui stăruitoare, precum și tuturor aceluia cari au muncit și au jertfit alături de dânsul, pentru ca lucrul început să fie dus la bun sfârșit. A mulțumit, în chip deosebit, în numele P. Sf. Sale Părintelui Episcop, evlavioșilor creștini Nicolae Nicolescu și Gh. Bălănescu și soțiilor, cari și-au arătat credința prin mari fapte de dărnici, pentru biserica din Chisindia. D-ilor au dăruit pentru biserica și casa parohială din Chisindia suma de aproape 300.000 lei.

A rostit apoi câteva cuvinte, bine simțite, de N. Niculescu, prin cari a indemnăt poporul din Chisindia la statornicie în credința străbună.

La sfârșitul Liturghiei, s'a săvârșit taina Sf. Botez asupra unei baptiste, care a trecut la biserica noastră, cu încă doi credincioși: D. Tămaș dela uniți și I. Olah dela rom. catolici. Cu acest prilej, Păr. Protopop Șt. Lungu a ținut o alocuțiune impresionantă.

După masă s'a oficiat Vecernia, apoi s'a ținut Școala de Duminecă, la care au participat bărbați și femei din ambele parohii. În cadrul programului, Păr. Prof. Dr. S. Șiclovian a vorbit despre datorită creștinului de a și păzi sănătatea trupească și mai vărtos pe cea sufletească, iar Păr. Protopop Șt. Lungu a explicat Apostolul zilei. Ca încheiere, Păr. Gh. Popovici din Chisindia a mulțumit P. Sf. Sale pentru purtarea de grije, precum și tuturor celor ce au venit să ia parte la bucuria locuitorilor din Chisindia.

Părintele Dr. S. Șiclovian a distribuit celor prezenți, în mod gratuit, mai multe cărți cu conținut întăritor de suflet.

De încheiere Părintele Popovici a mulțumit tuturor celor ce prin cuvântul sau prezența lor au participat la sărbătoarea credincioșilor noștri din Chisindia.

Cor.

Singurătatea în artă și în religie

Dintre toate manifestările trăirii omului, fără îndoială că, singurătatea este forma capitală. Ea este întoarcerea conștiinței și totală a omului spre ordinea creatoare, în întreg cuprinsul vieții: în domeniul binelui, în domeniul frumosului și în domeniul adevărului. Singurătatea are trei mari etape: pasiunea, emoția și extazul. Intre ele sunt distanțe de grade, de spiritualitate atât de mari încât extrem de pușini oameni le pot străbate pe toate — și în mod desăvârșit. Etapele singurătății corespund cu bogățiile din cuprinsul vieții, cam

în modul arătat: pasiunea fluxează spre bine, emoția spre frumos, extazul spre adevăr.

În singurătate, tot ce e creiat, se creiază într'un anumit fel, prin om, într'o nouă frumusețe. Acolo în spiritul lui, omul participă la procesul acesta de creație. Nu știi în ce măsură creația e reală, sau e descoperire numai a ceea ce există, dar senzația acestui proces e reală. Sau, poate, e numai o posibilitate dată de Dumnezeu, unor oameni, să repete — omeneste — cu participația lor, o înfinit de puțină parte din creația Sa, drept răsplătă pentru sinceritatea cu care ei îi recunosc creația. Nu știi. În această chestiune, ca în toate marile probleme ale existenței, numai Biserica are posibilitatea de a vedea real și clar, adevărul. Luminosul doctrinar și caldul poet Nichifor Crainic spune undeva că, artiștii continuă în opera lor creația lui Dumnezeu. Adică mai bine zis, că Dumnezeu prin artiștii își continuă creația. Fiindcă, în creația artistică, Dumnezeu e prezent măcar prin posibilitățile puse în firea artistului. De sigur că, criteriul după care Dumnezeu alege insul în care așează aceste posibilități, e divin, — deci, vrednic de luat în seamă, dar totuși, așezat într'o ordine de lucruri, pe care n'aș vrea s'o tulbur cu o părere personală

Omul se mărginește cu suferința și-l constituie dragostea: un sămbure de dragoste învaluit în suferință. Suferința e o capacitate de existență, de trăire mai bine zis. Ea este un spor al conștiinței, ca și dragostea. Funcția normală a conștiinței e să sporească suferința și dragostea în om: — cele două chipuri de strălucire ale existenței umane, legate unitar în singurătate. Căci și singurătatea este tot un spor al conștiinței. Singurătatea este unitatea dragostei cu suferința, e funcția cea mai gradată a conștiinței. În singurătate nu cobori, ci urci; urci din suferință, în dragoste, în „grația vieții“...

Dragostea este direcția conștiinței către adevăr, iar suferința este direcția ei către bine. Dragostea are o realitate transcendentă, iar suferința are o realitate imanentă. Ele, însă au o expresiune comună în singurătate.

Singurătatea condensează în conștiința omului toată certitudinea și varietatea vieții, în cel mai vădit chip, precum și ființarea lui Dumnezeu. Singurătatea e procesul cel mai grandios de existență, de trăire și de înțelegere. Singurătatea este începutul tuturor certitudinilor... În om, singurătatea „întregește viziunea spiritului și satisface întru totul setea sa de certitudine“.

Singurătatea este o ridicare gradată a conștiinței, spre Dumnezeu, „pe care nu o poți ocoli atunci când vrei să dai socoteală de conținutul“ vieții... Ea este claritatea interioară și e legată de conștiință, ca vizibilitatea de lumină. De aceea se și impune oricărei conștiințe religioase și artistice. E vizibilitatea clară a unei lumi rele și inalterabile, pe care numai în și prin ea poți s'o regăsești.

Singurătatea este ceva comun conștiințelor religioase, dar variază la conștiințele artistice, după felurimea lor.

Prin singurătate asimilăm binefacerile lumii și bunurile vieții. Ea este, în istoria conștiinței, în procesul ei de dăinuire, o dată esențială: certitudinea despre Dumnezeu și

despre viață, în care, „sunt cuprinse toate cele pe cari le-am aflat până acum ca sigure”.

Dumnezeu, viața și lumea nu țin de firea singurătății, ci în ea se cunosc. În ea se face apropierea lor de om. Singurătatea, deci, duce „cătred certitudinea cea mare a existenței divine”, către Dumnezeu însuși.

Singurătatea e drumul dela trăire la adevăr. E orientarea cea mai exactă în religie și în artă, către Dumnezeu și către lume.

Singurătatea este un sentiment al vieții și o cugetare a lumii... fiindcă acestea vin, oarecum, în omul cu conștiință religioasă și artistică, ca să se răsfrângă apoi în ceilalți oameni...

Singurătatea este un „miez de experiență internă”, din care, „certitudinea se poate reînprospăta oricând sub forme felurite, trădând o varietate pe care încă n'am înfățișat o întreagă și implicând o unitate metafizică, pe care abia, dacă, până acum, am amintit-o” (C. Noica: „Schită pentru istoria lui cum e cu puțință ceva nou”. pag. 147-148).

În oricare domeniu s'ar manifesta singurătatea, — în religie ori în artă, — ea va trimite dincolo de omul care experimentează launtric, cuprinsul conștiinței sale, înfrângând egoismul său. De aceea, singurătatea este cel mai curat câmp intern al activității religioase și artistice, unde se formează, nu păreri, ci, certitudini.

Singurătatea este modul contemplativ de lucrare a conștiinței, momentul de „cunoaștere intelectuală a celor veșnice”. Faptul pe care se sprijinește singurătatea este tocmai „cunoașterea intelectuală a celor veșnice”.

Singurătatea este „o destăinuire, în înțelesul unei deslegări de taine”, care intensifică spiritul, cufundându-l în adevăr.

În religie, singurătatea se verifică în mărturisire, în confesiune; iar în artă, ea se verifică în plămuire (în creație).

Singurătatea e un privilegiu al conștiinței, dat de Dumnezeu, pentru activitatea launtrică. Ea este un „regim de interioritate” al conștiinței. Singurătatea pentru conștiință e „sprijinul lumii divine”. Căci „numai prin Dumnezeu e activă conștiința” (C. Noica: Op. cit. pag. 154).

Singurătatea e o stare de iluminare. E densitatea maximă a interiorității. În ea mai mult se întuiește decât se gândește adevărul.

Aceasta este semnificația singurătății în religie: cufundarea conștiinței în esența divină, pentru a i ajuta activitatea. „Singur creștinismul putea oferi un conținut de o asemenea densitate. Creștinismul e poate întâia doctrină unde primatul metafizicului se conciliază cu cel al subiectivității. Trăit cu intensitatea subiectivității, absolutul creștin nu se risipește în incertitudinile spiritului, ci dimpotrivă, dă acestuia singura garanție de valabilitate a certitudinilor asupra cărora el, în setea sa, se oprește. Conștiința unui adevăr etern se desprinde astfel din ceea ce țin drept certitudini comune conștiințele intelectuale. Dumnezeu e în intimitatea noastră, dăătorul de adevăruri și norme, conștiința noastră normală. După ce ne-am urcat până la el pe treptele tră-

irii noastre spirituale, putem cobori dela el ca dela un principiu de viață. El este viața însăși” (C. Noica: Op. cit. pag. 166).

Singurătatea este moment de trăire a ceea ce nu ești tu, — după ce acest ceva a trăit fără a fi participat și tu la el. E moment de retrăire, moment de creație. Ea este o calitate existențială, fiindcă „își încadrează un anumit fel de valorificare a existenței, care îți dă o posibilitate de a te echilibra” (Nae Ionescu: „Metafizica”, pag. 81).

Singurătatea în religie, deci, e posibilitatea de a trăi și retrăi; iar în artă e posibilitatea de a crea și recreia. În ea, conștiința ajunge la punctele de contact cu realitatea, subsumând-o, pentru a o putea cunoaște. În artă, cunoașterea se face prin analogie. Poetul are în fața existenței o atitudine activă, creatoare, orientată spre imanent; — atitudinea suferinței, — căci el suferă, din cauză că vrea să fie ceea ce nu poate fi; vrea să fie creator ca Dumnezeu, dar nu poate fi în felul acesta. „Dumnezeu creiază fără consumare de substanță, creațiunea nu este un act de durere, pe câtă vreme, pentru că munca este o creație cu consumare de substanță, este un act de durere” (Nae Ionescu: „Metafizica”, pag. 115).

Poetul în creația lui suferă, dar suferința, prin puterea conștiinței capătă unitate cu iubirea ajungând în singurătate. Singurătatea e un spațiu launtric, spațiul spiritual, prin care putem să ne depășim pe noi înșine și să trăim universul din afară de noi. În artă, singurătatea e spațiul în care se proiectează idealul; în religie, singurătatea e spațiul în care se subsumează realitatea.

Religiosul, misticul are în fața existenței o atitudine contemplativă, orientată spre transcendent. Fie atitudinea activă, fie contemplativă, în oricare, omul face diferențiere între el și ceea ce nu este el: artistul cu atitudinea lui activă se diferențiază pe sine de lume; misticul cu atitudinea lui contemplativă se diferențiază pe sine de Dumnezeu. Momentul în care se face această diferențiere, acela este începutul singurătății; iar momentul în care se face comunicarea între cele două existențe: între artist și lume sau între mistic și Dumnezeu, acela este sfârșitul singurătății.

Prin începutul singurătății, începe și cunoașterea; iar prin sfârșitul ei continuă, sporind, trăirea noastră...

Singurătatea este procesul „trăirii întregii realități existente”, în care precumpănește „factorul sentimental”, al cărui caracter specific este elanul. În elan, cu ajutorul conștiinței, omul se plasează în existență. Conștiința lucrează identificarea cu obiectul din afară. Puterea cu care conștiința lucrează identificarea cu obiectul din afară — acesta e elanul. Suportul elanului îl formează sentimentul. „Sentimentul este de natură să dea oarecum socoteală de structura conștiinței noastre, pentru că ceea ce crează o unitate vieții noastre sufletești este tocmai sentimentul” (Nae Ionescu: „Metafizica”, pag. 138-139). Sentimentul confruntă realitatea sensibilă „cu necesitățile conștiinței noastre”. Atmosfera spirituală în care se face această confruntare, spațiul launtric, momentul de interiorizare este singurătatea.

În artă, tendințele conștiinței noastre sunt spre reali-

tățile sensibile, cărora încercăm să le dea o ordine nouă, o armonie nouă. În religie, tendințele conștiinței noastre sunt spre realitatea spiritului, spre Dumnezeu și spre sine înșiși, încercând să se armonizeze cu Dumnezeu, să stea în comunitate de viață cu El.

Conștiința, în confruntarea care se face cu realitatea pe baza sentimentului, ajunge la anumite puncte, la anumite rezultate, la anumite grade de realizare. „Punctele de ajungere”, sunt puncte de ajungere ale necesităților conștiinței noastre, la realitate; în artă, la frumusețea lumii exprimată de artist, care e necesitate pentru el, dar pe care n'a aflat-o, ci a trebuit s'o realizeze conform necesităților simțite; în religie, ajunge la bine, care e în Dumnezeu — și pe care, Dumnezeu îl împărtășește omului care L caută.

Necesitatea aceasta nu-i o simplă atitudine a conștiinței noastre, ci este o „necesitate a existenței ființei noastre”, ea este implicată în chip necesar în existența noastră spirituală.

Singurătatea servește ca spațiu în care se petrec aceste lucrări ciudate: împlinirile necesităților conștiinței, ajunge-re la bine, la frumos și la adevăr.

Atunci când tendințele conștiinței sunt spre realitățile sensibile, ca în artă, se ajunge la frumos; iar atunci când tendințele ei sunt spre realitatea ontologică, spre spirit, spre Dumnezeu, se ajunge la bine și la adevăr.

Singurătatea în religie e o împrejurare de trăire cu totul spirituală; iar în artă, e o împrejurare de trăire semi-spirituală. Prin aceasta, religia depășește arta.

Singurătatea e, deci, posibilitatea cea mai adâncă de trăire și de cunoaștere a conștiinței noastre. De aceea, singurătatea e căutată mult în Biserică. „Singurătatea contemplativă a unui anahoret, departe de a fi o cușcă a egoismului, e un orizont nemărginit unde apare, sub lumina dumnezeiască, întreaga lume creaturală cu care se simte înfrățit prin iubire. Astfel stând lucrurile, nu trebuie să ne lăsăm înșelați de aparențe; mistica marilor singuratici ai Răsăritului ortodox nu e o eșire din cuprinsul Bisericii, ci o treaptă mai înaltă pe linia verticală ce duce spre Dumnezeu” (Nichifor Crainic: „Curs de Teologie mistică” pag. 137).

Și, cu acestea teza singurătății e demonstrată.

Gh. Moțiu.

Despre ce să predicăm?

Duminecă înaintea Nașterii Domnului să vorbim despre **profețiile mesianice**.

Pentru mulți oameni numele Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos este și astăzi o piatră de poticnire.

Cine este acest întemeietor de religie? Un om ca toți oamenii, un geniu ca și ceilalți întemeietori de religii, sau un „înșelător”, cum l-au numit și îl mai numesc iudeii?...

Ca să înțelegem cine a fost Iisus Hristos, trebuie să întrebăm profeții și apostolii, docu-

mentele istorice ale veacului Său, adică Sfânta Scriptură.

Cei dintâi biografi ai Mântuitorului au fost profeții Vechiului Testament.

Mulți oameni mari s'au născut în lume, dar niciunul n'a fost proorocit. Iisus Hristos a fost profețit cu cel puțin cincisprezece veacuri înainte de-a se naște, — și în faptul acesta întâlnim cea dintâi minune din taina vieții Lui.

Cei mai mari vizionari ai omenirii, profeții iluminați de Duhul Sfânt, s'au ridicat cu spiritul până la așa înălțimi de gândire, încât au putut să vadă peste multe veacuri înainte și să vestească taina întrupării Fiului Mântuitor.

Rând pe rând ei anunță zămislirea Lui din sămânța femeii (Fac. 3, 15; Mt. 1, 18; Gal. 4, 4) și nașterea din Fecioară (Isaia 7, 14; Mt. 1, 23; Lc. 1, 27; 2, 7), în chip istoric Moise (Fac. 49, 10), în chip matematic profetul Daniil (9, 22-7) vestește timpul venirii Lui (Gal. 4, 4; Mt. 2, 1-2), în chip geografic proorocul Mihea vestește locul nașterii Lui, Vifleemul (Mih. 5, 2; In 7, 42; Mt. 2, 1-11; Lc. 2, 4-16). Cu o exactitate uimitoare se anunță că se va naște din neamul regelui și profetului David (Ps. 88, 33-6; 131, 11; Is. 9, 6-7; Ier. 23, 5-6; Mt. 1, 1; Lc. 1, 32; In 7, 43; Rom. 1, 3; II Tim. 2, 8); se va numi Nazarinean (Jud. 13, 5; Mt. 2, 23), Profet (Deut. 18, 15-18; In 1, 45), Arhieru (Ps. 109, 4; Zah. 6, 13; Evrei 5, 6; 7, 17), Păstor (Is. 4, 11; In 10, 11, 14; Evrei 13, 20; I Petru 2, 2); 5, 4), Impărat (Num. 24, 17; Ps. 2, 7-8; Ier. 23, 5; Dan. 7, 14; Mt. 2, 2; 27, 37; Lc. 1, 32-3; Fl. 2, 9-11), Mijlocitor (Is. 42, 6; 55, 3-4; Dan. 9, 27; Mal. 3, 1; Evrei 7, 22; 8, 6; 9, 15; 12, 24), Hristos (Daniil 7, 25), Sfântul Sfinților (Dan. 9, 24), piatra unghulară a Bisericii (Ps. 117, 22; Is. 28, 16; Mt. 21, 42; Mc. 12, 10-11; Lc. 20, 17-8), lamina și mântuirea neamurilor (Is. 11, 10; 42, 1-6; 49, 6; 55, 4-5; Mt. 12, 18-21; Lc. 2, 32; In 8, 12); Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu (Ps. 2, 6-7; 44, 1-3; Lc. 20, 41-4), care va grăi în pilde (Ps. 77, 2; Mt. 13, 34-5), va face minuni (Is. 35, 5-6; 53, 4; Mt. 8, 17; 11, 4-5; Lc. 7, 21-2).

Deși nevinovat și fără păcat (Is. 53, 9; Mt. 27, 24; II Cor. 5, 21; I Petru 1, 19; 2, 22; I In 3, 5), blând și iubitor (Is. 40, 12; Mt. 9, 36; 11, 29), va fi totuși disprețuit (Ps. 21, 1-8; Is. 48, 7; 53, 3), respins de rudenii (Mt. 13, 54-7; In 1, 11) și prigonit de iudei (Ps. 117, 22; Lc. 2, 34; 23, 13-21); va intra sărbătorește în Ierusalim călare pe asin (Zah. 9, 9; Mt. 21, 4-9; In 12, 12-6), va fi vândut cu 30 arginți (Zah. 11, 12; Mt. 26, 14-16; 27, 9; Lc. 22, 4-6) și cu banii aceștia se va cumpăra țarina olarului (Zah. 11, 13; Mt. 27, 6-10), va suferi până la moarte pentru păcatele poporului (Is. 53); va răbda durerile răs-

tignirii: va fi bătut, palmuit și scuipat (Is. 50, 6; Mt. 26, 67; 27, 30), va tăcea în fața prigonitorilor (Is. 53, 7; Mt. 26, 62-3; 27, 12-14), cari aduc împotriva Lui martori mincinoși (Ps. 34, 11; Mt. 26, 59-62); va fi batjocorit (Ps. 21, 7-8; 68, 10; 88, 51; Mt. 27, 39-49), va fi răstignit (Ps. 21, 18; Zah. 13, 6), va fi adăpat cu oțet și fiere (Ps. 68, 25; Mt. 27, 48) și socotit cu făcătorii de rele (Is. 53, 12; Mc. 15, 27-8); hainele Lui vor fi împărțite și cămașa va fi trasă la sorți (Ps. 21, 20; Mt. 27, 35); va fi îngropat (Is. 53, 9; Mt. 27, 57-60), va învia (Ps. 15, 10; 23, 7-10; Is. 53, 10; Mt. 28; Mc. 16; Lc. 24; In 20-21; I Cor. 15) și va șede deadreapta Tatălui (Ps. 109, 1; Fapte 2, 34; Rom. 8, 33-4; Evrei 1, 3; 10, 12) și altele.

Așa au schițat profeții viața și lucrarea Mântuitorul nostru înainte cu multe veacuri de venirea lui și toate proorociile, toate scripturile (Mt. 26, 54; Lc. 24, 27, 44; In 2, 22; 5, 39; 17, 12; 19, 28; I Cor. 15, 3) lor s'au împlinit.

Dar nu numai profeții Vechiului Testament, ci toate religiile și cei mai aleși înțelepți din antichitate, exprimă credința și speranța în venirea unui Mântuitor. Indienii așteptau întruparea unui zeu care să zdrobească șarpele răului; Chinezii așteptau pe „Omul din Apus” care să le aducă binele dorit; Egiptenii credeau într'un zeu bun învingător al răului; la fel credeau Persii, Celții și Mexicani; Grecii credeau despre Prometeu că nu va putea scăpa de chinuri până ce un zeu nu le va lua asupra lui; tot ei zidesc altar „zeului necunoscut” (Fapte 17, 23); filosofii greci (Plato și Aristotel) credeau în Logos sau Înțeleptul universal; scriitorii păgâni (Tacit, Suetoniu, Vergiliu), prezicătoarele (sibilnele) și magii, arată că pe vremea lor așteptarea unui Mântuitor, din Orient, era generală.

Când a sosit „plinirea vremii” (Gal. 4, 4), adică sorocul nașterii, când făgăduințele divine s'au împlinit (Mt. 1, 1-16; Lc. 3, 23-38), Domnul s'a întrupat așa dupăcum a fost prezis.

Dar, se va întreba cineva: *Cum putem noi verifica proorociile?* De unde știm că ele s'au împlinit în viața lui Iisus Hristos?... Lucrarea aceasta e foarte simplă. După ce o profeție s'a împlinit, ea nu este grea de lămurit. Dăm aci câteva probe.

Profetul Isaia vestește: „Iată fecioara va zămisli și va naște fiu și-i va pune numele Emanuel” (7, 14).

Iosif, logodnicul Fecioarei Maria, ca să nu o vădească voia s'o părăsească pe ascuns, înainte de naștere. Dar un înger îi grăește în vis: Iosife, nu te teme a lua pe Maria, căci ce v'a zămislit în ea, este din Duhul Sfânt. Ea va naște fiu și-i vei da numele Iisus, căci acesta va fi Mântuitorul poporului.

Sf. evanghelist Matei adaugă: Iar *acestea toate s'au făcut ca să se împlinească ceea ce s'a zis dela Domnul prin proorocul, ce zice: „Iată, fecioara în pântece va avea și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel, ce se tâlcuește: Cu noi Dumnezeu”* (Matei 1, 19-22).

Profeția o făcuse Isaia înainte cu opt veacuri și evanghelistul Matei confirmă împlinirea ei minunată.

Profetul Mihea vestește: Și tu Vifleeme, deși ești mic între neamurile lui Iuda, din tine va ieși Povățuitorul, al cărui obârșie este din început, din veșnicie (5, 2).

Când Magii dela Răsărit au întrebat pe Irod al Ierusalimului: Unde s'a născut Iisus? — regele tulburat a chemat și întrebat preoții și cărturarii cunoscători ai profețiilor, și aceștia au răspuns: „*În Vifleemul ludeii, că așa s'a scris prin proorocul*”... și citează textual profeția lui Mihea (Matei 2, 5-6).

Misiunea evanghelică a Mântuitorului Hristos de trimis, prooroc și Fiu al lui Dumnezeu o vestesc profeții Moise, David și Isaia. Profetul Daniil, cu 500 ani înainte, îi zice pe nume: Mesia, Hristos, Sfântul Sfinților. După aceste profeții, așteptarea Lui era generală, după cum ne-o descopere apostolul Filip, când zice lui Natanail: „*Am aflat pe acela despre care a scris Moise în lege și proorocii, pe Iisus*”... (Ioan 1, 45) — și femeia Samarineancă, în convorbirea cu Iisus: „*Știm că va veni Mesia, care se chiamă Hristos...*”

— „*Eu sunt, cel ce vorbesc cu tine*” (In 4, 25-26).

În Nazaret, Mântuitorul își începe predica în sinagogă prin citirea unui text profetic din cartea proorocului Isaia (61, 1-2): „*Duhul Domnului peste mine, pentru că m'a uns să binevestesc săracilor. M'a trimis să vindec pe cei zdrobiți la inimă, să propoveduesc robilor iertare și orbilor vedere. Să slobozesc pe cei apăsați. Să vestesc anul milei Domnului*”.

După citire a închis cartea profetului, a dat-o slujitorului și ochii tuturor din sinagogă erau ațintiți spre El.

— „*Și el a început a zice către ei: Astăzi s'a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre*” (Lc. 4, 18-21).

Iată, cum se verifică împlinirea profețiilor despre Iisus, făcute cu cinci, opt, o mie și o mie cinci sute ani înainte de Naștere și iată de ce sf. ap. Pavel ne atrage atenția: „*Duhul să nu-l stingeți, profețiile să nu le defăimați*” (II Tesal. 5, 19-20). Să nu le defăimați, ci să credeți în ele. Pentru că sunt *semne* minunate despre descoperirea și Dumnezeirea Mântuitorului.

Astăzi trăim din nou în așteptarea Mântui-

torului. Așteptăm sărbătoarea bucuriei și a păcii universale, Naștera Domnului.

Vremea de acum două mii de ani era zbu-ciumată sufletește și tulbure, ca și vremea noastră. Clocoteau patimile oamenilor; corupția era adâncă și neliniștea generală. Tot generală era și așteptarea Mântuitorului.

Când se anunță vizita unui rege într'un oraș sau în altă țară, se fac pregătiri mari. Întrebarea e: Cum așteptăm omenirea de azi Crăciunul? Ce pregătiri facem pentru ziua aceasta mare din istoria lumii, dela care începe numărarea anilor și înainte și îndărăt. Cum așteptăm noi pe Stăpânul lumii, pe Împăratul împăraților și Mântuitorul neamurilor?...

În zilele câte ne mai despărțesc de nașterea Domnului să ne gătim sufletele de sărbătoare, să cugetem la cuvintele profeților și la cântarea îngerilor: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire“ (Lc. 2, 14)... Câtă revărsare de pace și fericire nu ar fi venit peste omenire, dacă ele ar fi fost ascultate și urmate cu religiositate...

Din pățaniile și durerile lumii întregi să învățăm minte și să ascultăm chemarea religiei creștine, care ne strigă mereu: Pace!... *Pace vouă!*... *Pace tuturor!*... Să facem pace în inimi și pace cu Dumnezeu. Pace bună, pace sfântă, pace mântuitoare, pace veșnică.

Să credem în profețiile biblice cu toată tăria, să tragem din cuprinsul lor consecințele cuvenite pentru viața practică, pentru moralitatea publică și particulară, ca ziua nașterii Domnului să aducă tuturor gununi de biruință și sărbători fericite.

— *Vino, Doamne, lisuse Mântuitorule...* „*Gonește dela noi pe tot vrăjmașul și pizmașul. Impacă viața noastră, Doamne, miluește-ne pe noi și lumea ta, și mântuește sufletele noastre ca un bun și de oameni iubitor*“.

Informațiuni

■ „Eroismul“ este subiectul meditației a treia pe care Păr. prof. Dr. P. Deheleanu a ținut-o Sâmbătă, 5 XII, în sala de expoziție a Palatului Cultural.

Eroismul, a spus Sf. Sa, este iubirea exprimată în fapte, în lupte, renunțări și jertfe. Întocmai ca și iubirea, eroismul este o poruncă a vieții, un destin. „Toate religiile l-au căutat, toate culturile și civilizațiile l-au slăvit, toate popoarele l-au avut“.

Eroismul totdeauna a fost legat de lupte și suferințe; de tragic. De multe ori a fost denaturat. Mântuitorul Hristos dă eroismului înțelesul

întreg prin viața, moartea și învățătura Sa. El moare pe cruce pentru omenire și ne învață să luăm crucea și să ne dăm viața pentru Evanghelie și pentru prieteni.

Toți eroii și toate tragediile lumii au o limită, se leagă de un om, de un popor, de o patrie sau epocă. Iisus nu are particularități. A depășit toate epocile și toate geniile istoriei. Toate personalitățile mari din istoria științelor sau statelor au fost depășite; Iisus Hristos nu. El e al omenirii întregi și a tuturor epocilor; e *Omul*, umanitatea însăși.

Eroismul creștin are la temelie iubirea creștină, iubirea dusă până la jertfa vieții. El nu pretinde totdeauna moarte, dar cere totdeauna tăria de a nu renunța la idealul creștin; cere totdeauna biruință. Eroul creștin e un biruitor. Idealul lui rămâne cu atât mai viu, cu cât moartea lui a fost mai tragică. Moartea l-a afirmat mai tare și i-a asigurat nemurirea.

Eroismul nu se confundă cu curajul nesocotit, care-i o pornire josnică, egoistă, ci numai cu curajul care are de scop biruința binelui asupra răului și mai ales lupta pentru binele altora. Astfel eroismul este bunătate, altruism.

Există eroi ai Mântuitorului Hristos, martirii, și eroi ai Statului, familiei, slujbei... Fiecare om poate să fie un erou, dacă își împlinește serviciul în care se află cu tot devotamentul și până la moarte.

Mai există un eroism al omului față de sine însuși, lupta continua cu răul din noi. De aci trebuie să înceapă fiecare creștin, dela eroismul de fiecare clipă, dela lupta dusă pentru desăvârșirea proprie, pentru a ajunge un erou al societății, al patriei, al Bisericii, al Mântuitorului Hristos.

■ † Prot. Mihai Lucaș, după lungi suferințe a decedat Miercuri în 9 Dec. 1942. S'a născut la 1873 în Nădlac. A luat examenul de bacalaureat la Hodmezövasarhely (Ungaria). Teologia a studiat-o la Arad, unde și-a dat examenul de calificare preoțească în 1901. Din 2 Oct. 1893 până în 1 Sept. 1894 a fost învățător confesional în Petroman (eparhia Caransebeșului), apoi a ocupat funcția de cancelar la Consist. Dela Paștile anului 1895, până la 5 Aug. acelaș an a fost diacon ceremonial la Catedrală. Mai departe a servit ca preot în Arad-Gai până la 22 Iulie 1902, preot în Senteș, până în 2 Mai 1905 și de atunci până la 1 Oct. 1931, când s'a pensionat, protopop în Șiria.

În vremea lui a fost un mare cântăreț, bun vorbitor și administrator priceput.

Dumnezeu să-l ierte.